

Jag äger min konstupplevelse! Unga möter klassisk konst

Rapport från projektet

Postmodern konstpedagogik och premoderna samlingar

Jamtli 2011 – 2012

Innehåll

1. Bakgrund.....	3
Inledning	3
Projektets mål.....	3
Samarbetsparter.....	3
Målgrupper.....	4
2. Genomförande.....	5
Parternas samverkan	5
Workshop med konststudenter på Jamtli	5
Studiebesök på National Gallery	6
Program för skola och familjepublik	6
Aktivitetsplan.....	7
Sammanfattning	7
3. Upplägg och utveckling av konstpedagogiska program	8
Skolor.....	8
Pedagogiska utgångspunkter och förväntade effekter	8
Årskurserna F-3 Bildsafari.....	9
Årskurserna 4-6 Mitt modiga möte.....	10
Årskurserna 79 Facebook förr och nu	11
Familjer	12
Utgångspunkter	12
Söndagsateljé – Skapande Verkstad för hela familjen	12
Sommarateljé	13
4. Utvärdering	14
Bildsafari - Årskurserna F 3.....	15
Mitt modiga möte - Årskurserna 46.....	16
Facebook förr och nu - Årskurserna 79	16
Lärarenkäten	18
Bildpedagogens loggbok.....	20

5. Resultat	22
Effekter av skolprogrammen.....	22
Kunskap och förståelse	22
Förmågor och färdigheter	22
Attityder och värderingar	23
Glädje, inspiration och kreativitet.....	23
Aktivitet, beteende och progression.....	24
Slutsatser från utvärderingen av skolprogram	24

Bilaga 1. Tidningsklipp, Östersunds Konstskola

Bilaga 2. Program, Grundskola

Bilaga 3. Program, Familjekul

Bilaga 4. Bildpedagogens loggbok (s 1-6)

Bilaga 5. Arbetsblad, Familjekul

Bilaga 6. Bildgalleri (s 1-2)

KULTURRÅDET

1. Bakgrund

Inledning

Jamtli har under perioden 1 juli 2011 till 31 december 2012 genomfört projektet ”Postmodern konstpedagogik och klassiska konstsamlingar”. Projektet har genomförts med huvudsaklig finansiering från Statens Kulturråd, samt även genom EU (Grundtvig visits and exchanges), medfinansiering från Nationalmuseum och Västerbottens museum, samt egen finansiering från Jamtli.

Följande rapport redogör för verksamhetens upplägg och genomförande, samt den utvärdering som genomfördes. Kapitel 1 och 2 redogör för projektets mål, det kronologiska förloppet, samt genomförda samarbeten. För en kortare inblick i projektet kan man läsa den delen. Kapitel 3-5 redogör för utvecklingen av de pedagogiska programmen, samt utvärderingen av dessa. Rapporten är sammanställd av Malin Bäckström (Jamtli) och Sara Grut (NCK).

Projektets mål

Projektet har haft två huvudsakliga mål:

Det ena målet handlar om samverkan. Projektet har ingått som en del i ett större samarbete mellan Jamtli och Nationalmuseum. Detta samarbete bestod 2012 av en större satsning på klassisk konst i samband med att Jamtli och Jämtlands läns konstförening fyllde 100 år. Det firades bl a genom utställningen Nära & fjärran, med verk från Nationalmuseum, kompletterade av verk från Jamtlis egna samlingar. Utställningen blev utgångspunkt för detta pedagogiska projekt. Samarbetet innebär att ytterligare utställningar från Nationalmuseum kommer att visas på Jamtli under kommande år och det finns dessutom en vision om ett framtida ”Nationalmuseum-Norr på Jamtli!

Detta projekt ska ses som ett led i att bygga upp kollegialt samarbete inom det konstpedagogiska området för att ge bästa möjliga förutsättningar för framtida gemensamma satsningar.

Det andra målet har varit konstpedagogiskt. Här har det handlat om att hitta nya sätt att närma sig den klassiska konsten och att se konsten som ett verktyg för kreativitet. Klassiska konstutställningar av samma dignitet som utställningen Nära & fjärran visas relativt sällan i Jämtlands län. Länets invånare (såväl barn som vuxna) är därför ganska ovana att möta den äldre konsten. Detta har varit en utmaning i projektet. Hur kan man närma sig den klassiska konsten så att den känns relevant för barn och unga i Jämtlands län idag? Hur kan konsten dessutom bli utgångspunkt för barn och ungas egen kreativitet, inte minst sett utifrån de europeiska kulturpolitiska målen som så tydligt eftersträvar ökad kulturell kreativitet bland framtidens unga?

Dessa frågor har varit centrala vid utformningen av de pedagogiska program som genomförts i utställningen Nära & fjärran på Jamtli.

Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik (NCK) har, tillsammans med projektledare och bildpedagog, testat nya metoder för utvärdering av det konstpedagogiska upplägget.

Samarbetsparter

Projektets närmsta samarbetspart har varit Nationalmuseum, främst representerat av en av Nationalmuseums konstpedagoger. Ytterligare ett museum har medverkat, Västerbottens museum i Umeå, dels utifrån det samarbetsavtal som finns mellan de fyra nordliga läns museerna, dels utifrån att utställningen Nära & fjärran har Umeå som sin nästa ”anhalt” i samband med

Kulturhuvudstadsåret 2014. En intendent/pedagog från Umeå har medverkat vid möten, workshop och studiebesök.

Ytterligare parter i projektet har varit Östersunds konstskola, École régionale des beaux-arts i Rennes, Frankrike, samt National Gallery i Dublin, Irland, vilka alla bidragit till inspirerande och kreativa diskussioner som varit värdefulla för projektet.

Som nämnts ovan har projektet även samarbetat med NCK kring utvärderingen av elevernas lärande i de pedagogiska programmen.

Målgrupper

Projektet har haft hela grundskolan som målgrupp. Särskilda pedagogiska upplägg har utformats för åk f-3, åk 4-6, samt åk 7-9. Sammanlagt 51 klasser har deltagit i pedagogiska program under projektperioden.

Ytterligare en målgrupp har varit barn och vuxna tillsammans. Det har då rört sig om barn och föräldrar, barn och mor/farföräldrar eller barn med någon annan vuxen. Totalt har ca 100 personer deltagit i en fördjupad programaktivitet för deltagare från länet, samt ca 1000 personer i en mer öppen programform, i första hand för turistande besökare.

2. Genomförande

Parternas samverkan

Projektet inleddes med att en bildpedagog (Marianne Larsson) anställdes på Jamtli, med rollen att vara operativ genomförare, både av planering samt arbetet med elevgrupper. Bildpedagogen bildade ett team tillsammans med en konstpedagog från Nationalmuseum (Bongi McDermott), en intendent/pedagog från Västerbottens museum (Suzanne Steneberg), samt pedagogiskt ansvarig på Jamtli (Malin Bäckström). Denna arbetsgrupp har utgjort stommen i projektet, men kompletterats av ytterligare kollegor vid museerna efter behov.

Under hösten 2011 möttes arbetsgruppen, både på Nationalmuseum och Jamtli, för att lära känna varandra och varandras verksamhet. Bildpedagogen tog del av befintlig pedagogisk verksamhet vid Nationalmuseum där ju redan en lång erfarenhet av att arbeta med klassisk konst och barn/och unga finns. Dessa möten fungerade som brainstorm och utbyte av tankar och idéer kring estetiska lärprocesser, klassisk konst och barn och unga i mer generell mening. Inspiration hämtades också från den konstpedagogiska verksamheten vid Marabou konsthall.

Utbytet inom gruppen har haft stor betydelse vid utformningen av de olika programmen och de övriga parterna har även besökt verksamheten på Jamtli efter att programmen sjuösatts. Efter genomförandet har utbytet fortsatt i form av en träff på Nationalmuseum för pedagoger från andra museer som planerar att visa utställningar från Nationalmuseum. Här presenterades Jamtlis erfarenheter från utställningen Nära & fjärran. Denna grupp kommer ha kontakt fortsättningsvis för att utbyta erfarenhet kring kommande utställningar.

Workshop med konststudenter på Jamtli

Den 24-30 oktober 2011 genomfördes en workshop i samarbete med Östersunds konstskola och École régionale des beaux-arts i Rennes. Fem studenter (från Sverige, Frankrike, Rumänien och Italien) deltog i workshopen tillsammans med 3 lärare. Studenterna tog del av bilder från den kommande utställningen på Jamtli, samt verk ur Jamtlis samlingar. Med bl a detta som utgångspunkt arbetade studenterna utifrån sina egna erfarenheter och uttrycksätt. Under workshopens sista 3 dagar bjöds allmänheten in att besöka studenterna och följa deras arbete. Ett "Rundabordssamtal", till vilket även allmänheten bjöds in, anordnades en av kvällarna.

Studenterna arbetade i ateljé på Jamtli

Verken visades i Öppen verkstad

Studenterna inspirerades på olika sätt. Den rumänska studenten - Ioana Tanasescu - reflekterade bl a så här: "Att utveckla vår andliga, inre sida är väldigt viktigt och att experimentera med olika tekniker." Älvalek" av August Malmström talade till mig direkt. Allt före nuet är en bas för allt jag gör, därför är dessa bilder viktiga. Bilderna väcker en längtan efter att resa

till fjällen och uppleva nordisk kultur.” Ioana arbetade med måleri och skulptur i en samlad installation.

Workshopen bidrog till intressanta reflexioner kring hur den klassiska konsten kan inspirera till kreativitet för konstnärer idag. Att samla studenterna under en vecka resulterade i positiva möten och en bredd av tankar och idéer. (Se tidningsklipp, bilaga 1)

Studiebesök på National Gallery

I januari 2012 gjordes ett studiebesök till National Gallery i Dublin, Irland. På resan deltog pedagogerna i projektgruppen, samt ytterligare tre kollegor från Nationalmuseum och Jamtli (konstintendenter och utställningstekniker). Besöket gav intressanta inblickar i pedagogisk verksamhet för många olika målgrupper och det var värdefullt att uppleva detta gemensamt, pedagoger och intendenter. Studiebesöket finns beskrivet mer i detalj i en separat reserapport.

Skolklass på besök på National Gallery

Program för skola och familjepublik

I projektet ingick att utveckla program för grundskolan och familjepubliken. Syftet har varit att hitta former för fortsatt konstpedagogisk verksamhet kopplade till kommande utställningar på Jamtli. För att få en fördjupad förståelse kring barnens konstupplevelser har detta utvärderats speciellt, vilket beskrivs vidare i kapitel 4-5.

Utställningen *Nära & fjärran* invigdes den 22 april 2012. Veckan efter sju sattes de pedagogiska programmen för grundskolans alla stadier. (För programblad, se bilaga 2) Skolklasser besökte Jamtli under resten av vårterminen, samt under perioden september-oktober. Totalt antal besök var 51 klasser, varav 25 st i åk f-3, 16 st i åk 4-6 och 10 st i åk 7-9. Båda perioderna inleddes med en inspirationsdag för lärare, varav den senare även innehöll en introduktion från Nationalmuseum om pedagogiskt material på webben. Detta inspirerade lärarna att även använda den klassiska konsten i skolarbetet i klassrummet.

Under maj månad genomfördes familjeprogram på söndagar vid sex tillfällen, med medverkan från två pedagoger. (För programblad se bilaga 3) En liknande verksamhet, dock i en enklare, mer öppen form, genomfördes under Jamtlis hela sommarsäsong, fyra dagar/vecka.

Aktivitetsplan

2011

13-14 okt	Upptaktsträff för projektet på Nationalmuseum
24-30 okt	Workshop med konststudenter på Jamtli
25 okt	Projektmöte på Jamtli
16-17 nov	Studiebesök (bildpedagogen) på Nationalmuseum

2012

25-26 jan	Studieresa till National Gallery, Dublin, Irland
23 mars	Informationsdag för lärare
28-29 mars	Testklasser
22 april	Invigning Nära & fjärran
24 april	Inspirationsträff för lärare med visning av utställningen
13 april-15 juni	Skolprogram
29 april-10 juni	Söndagsateljé för familjer
25 juni-19 aug	Familjeateljé 4 dgr/vecka
11 sept	Inspirationsdag för lärare
12 sept-26 okt	Skolprogram
11 okt	Pedagogträff på Nationalmuseum
Nov-dec	Rapportskrivning
Feb 2013	Presentation av projektet vid NCK:s vårkonferens

Sammanfattning

Samverkan med ovanstående projektpartners har bidragit till kreativitet och fördjupning i samband med utvecklandet av de pedagogiska programmen. Samtalen med Nationalmuseum och Västerbottens museum har gett tillfälle att borra sig ner i både de aktuella verken, men inte minst i olika pedagogiska spörsmål. Tidigare erfarenheter från Nationalmuseum har gett inspiration. Workshopen tillsammans med konststudenter gav chansen att väldigt förutsättningslöst fundera kring betydelsen av äldre konst för unga, både utifrån den som redan har ett intresse för konst eller eget kreativt skapande, men även för den helt oinvigda målgruppen. Studiebesöket i Dublin gav inblick i upplägg och idéer hos en kulturinstitution med lång vana vid att arbeta med den klassiska konsten. Dessa samlade, positiva erfarenheter utgör en bra grund för fortsatt konstpedagogisk verksamhet på Jamtli.

3. Upplägg och utveckling av konstpedagogiska program

Skolor

Pedagogiska utgångspunkter och förväntade effekter

Inför utvecklingen av de pedagogiska uppläggen för de tre ålderskategorierna enades projektgruppen om några pedagogiska utgångspunkter. De har på många sätt varit gemensamma för alla tre delprogram. Tanken var att elevernas möte med utställningen Nära och fjärran bl a ska kunna leda till:

- förståelse för begreppen klassisk konst, modern konst och samtidskonst.
- insikt i att konst inte behöver vara svår och obegriplig. Alla kan förstå!
- förståelse för den egna rollen i konstupplevelsen, att jag som elev ÄGER min egen upplevelse.
- inspiration till eget skapande.

De effekter som programmen förväntas ha på elevernas lärande har strukturerats utifrån utvecklingsverktyget Generic Learning Outcomes (GLO). En allmänt vedertagen svensk översättning av GLO:s saknas för närvarande. Ibland har man i en svensk kontext talat om allmänna effektmål eller kort och gott, effekter. De förväntade effektmål som inledningsvis tagits fram för varje ålderskategori har sedan fått styra planering och utvärdering av programmen.

I den svenska kulturarvssektorn har GLO:s inte använts under särskilt lång tid men idag finns ett växande intresse för verktyget. Som nämndes inledningsvis har Jamtli i det här projektet, samarbetat med NCK i det som rör utvärderingen av skolprogrammen. NCK arbetar för närvarande med GLO:s i en rad andra forsknings- och utvecklingsprojekt och det föll sig därför naturligt att använda det även i det här projektet.

GLO:s togs fram av universitet i Leicester i början av 2000-talet och är anpassat till det lärande som äger rum på kulturarvsinstitutioner. Direktiven kom från den statliga myndigheten Museums, Libraries and Archives Council (MLA) och var ett led i en politisk process där tonvikten låg på att göra kulturarvsinstitutioner mer angelägna för människor. Till skillnad från i Storbritannien finns i Sverige inga politiska direktiv som anger på vilket sätt kulturarvsinstitutioner bör arbeta med lärande för att bli mer angelägna. Det intresse som idag märks bland företrädare på svenska och nordiska kulturarvsinstitutioner tycks snarare handla om en upplevd brist på verktyg för att förstå och kommunicera det som rör lärandet.

Vad kännetecknar då GLO:s? När verksamheter beskrivs eller projekt redovisas är det mycket vanligt att målen framförallt redovisas i termer av aktiviteter – hur många deltog, hur många möten genomfördes osv. Sådana mål redovisas även här, men i det arbetssätt vi har valt ingår

att försöka styra bort uppmärksamheten från projektets aktiviteter för att istället visa vilken skillnad vi uppnått genom våra aktiviteter. Projektaktiviteterna får inte bli mål i sig utan är medel för att åstadkomma vissa på förhand förväntade effekter. När vi talar om skillnad talar vi heller inte bara om skillnader för de elever som utgör den primära målgruppen utan även för andra som på olika sätt deltagit i projektet, så som bildpedagog och projektledare.

Som tidigare nämnts ligger fokus, när man arbetar med GLOs, på effekterna av lärande, i det här fallet av lärande på museum. Vad är det då man lär sig på museum? En generellt spridd uppfattning är att museer bidrar med kunskap om det förflutna. Denna uppfattning är förvisso helt korrekt men den gör inte museernas potential som institutioner för lärande rättvisa. När GLOs utvecklades för cirka tio år sedan kom man fram till att lärande på museum, arkiv och bibliotek kan ha effekt på individen inom de områden som modellen visar. Så förutom effekten kunskap och förståelse kan man med hjälp av detta verktyg också fånga lärande som inbegriper utvecklingen av färdigheter, attityder, värderingar, beteenden men även förutsättningar för en fördjupad lärandeprocess så som glädje, kreativitet och inspiration.

För varje ålderskategori har effektmål formulerats. Vi utgår ifrån att vissa effekter är gemensamma för elever i samtliga åldrar medan andra är specifika för en viss åldersgrupp. Nedan följer en översikt av effektmålen för de olika åldrarna, samt en kortfattad beskrivning av programmets upplägg. En mer detaljerad beskrivning av alla program återfinns i ”Bildpedagogens loggbok” bilaga 4.

Årskurserna F-3 Bildsafari

För de yngsta eleverna lades fokus på att gå på upptäcktsfärd – safari – bland konstverken och utifrån upptäckterna sedan skapa själva.

Följande effektmål formulerades:

Effektmål (GLOs)	Förskoleklass – åk 3
Kunskap och förståelse	Förståelse för sin egen roll i konstupplevelsen Förståelse för vad det innebär att gå på museum Kunskap om olika material och tekniker
Förmågor och färdigheter	Förmåga att se på konsten utifrån sig själv Förmåga att uttrycka sig i olika material
Attityder och värderingar	Stärkt självkänsla och självförtroende (berättar din bild det som du tänkt dig?)
Glädje, inspiration och kreativitet	Ökad kreativitet och inlevelse Ökad nyfikenhet och experimentlusta
Aktivitet, beteende och progression	Att fortsätta vilja uppleva konst

I det inledande passet i utställningen hjälpte pedagogen eleverna att hitta spännande platser i verken. Samtalen utgick ifrån det eleverna sett. Gruppen fick gemensamt ”kliva in” i målningarna och uppleva sig själva mitt i verken. Upplevelserna förstärktes ytterligare med hjälp av enkla ”magiska” kikare genom vilka barnen spanade på målningarna. I ateljén skapade barnen själva utifrån de upptäckter de gjort. Här kunde de välja mellan måleri och lera.

(Exempel på elevernas egna bilder visas i Bildgalleri, bilaga 6)

Årskurserna 4–6 *Mitt modiga möte*

För åk 4 – 6 valdes som utgångspunkt för besöket i utställningen ”mötet med det okända”.

Följande effektmål formulerades:

Kunskap och förståelse	Förståelse för sin egen roll i konstupplevelsen Förståelse av begreppen klassisk, modern och samtidskonst Kunskap om olika material och tekniker
Förmågor och färdigheter	Förmåga att se på konsten utifrån sig själv Förmåga att uttrycka sig i olika material
Attityder och värderingar	Stärkt självförtroende i förhållande till det främmande Ökad tolerans inför det främmande
Glädje, inspiration och Kreativitet	Ökad kreativitet och inlevelse Ökad nyfikenhet och experimentlusta
Aktivitet, beteende och Progression	Att fortsätta vilja uppleva konst Ökad nyfikenhet på det främmande

I besöket i utställningen samtalade pedagogen och eleverna tillsammans kring främmande platser och människor, hur det känns att möta det främmande och om det okända kan vara både skrämmande och spännande? Eleverna fick dessutom på egen hand, eller parvis, söka i utställningen efter platser/personer de skulle vilja besöka eller möta. De formulerade sina tankar i enkla noteringar.

I ateljén skapade eleverna med utgångspunkt ifrån de möten de gjort i utställningen eller utifrån helt andra möten som man varit med om eller kanske fantiserar om.

(Exempel på elevernas egna bilder visas i Bildgalleri, bilaga 6)

Årskurserna 7-9 Facebook förr och nu

För de äldsta eleverna låg fokus för besöket i utställningen på frågor som rör identitet. Hur har man visat upp sig genom konsten förr och hur kan det relateras till hur vi presenterar oss t ex på Facebook idag?

Följande effektmål formulerades:

Kunskap och förståelse	Förståelse för sin egen roll i konstupplevelsen Förståelse av begreppen klassisk, modern och samtidskonst Kunskap om olika material och tekniker
Förmågor och färdigheter	Förmåga att se på konsten utifrån sig själv Förmåga att uttrycka sig i olika material Förmåga att reflektera kring bildens betydelse
Attityder och värderingar	Stärkt självförtroende i förhållande till konstupplevelser Förändrad attityd kring hur man använder bilder på nätet
Glädje, inspiration och Kreativitet	Ökad kreativitet och inlevelse Ökad nyfikenhet och experimentlusta
Aktivitet, beteende och Progression	Att fortsätta vilja uppleva konst Ökad medvetenhet kring användandet av bilder på nätet

Det var främst porträtten som hamnade i fokus vid besöket i utställningen. Samtalet handlade om vad det är för bild man ger av sig själv, är den sann eller falsk, är det en yttre eller en inre bild? Finns det likheter med idag?

I ateljén skapade eleverna bilder av sig själva eller varandra, både genom måleri, lera eller collageteknik. Det blev både yttre och inre bilder. Friheten var stor.

(Exempel på elevernas egna bilder visas i Bildgalleri, bilaga 6)

Familjer

Utgångspunkter

Målgruppen för de planerade familjeprogrammen har av naturliga skäl varit människor boende i och omkring Östersund. Många av dessa är intresserade av jakt, fiske och idrott. Relativt få familjer går regelbundet på konstutställning tillsammans med sina barn och inte sällan möter man uppfattningen att konst är något svårt, obegripligt och relativt ”oviktigt”.

Det har därför blivit viktigt att hitta former för hur familjer relativt förutsättningslöst ska kunna uppleva en klassisk konstutställning. Hur kan man närma sig konsten tillsammans och hitta det som intresserar både den vuxne och barnen? Hur kan detta sedan bli utgångspunkt för eget kreativt skapande och fr a, hur kan detta göras till något gemensamt för hela familjen? Allt för ofta är det barnen som skapar medan den vuxne står ”bredvid” och väntar eller iakttar. Hur kan även de vuxna göras involverade i den skapande processen?

Bildpedagogen har formulerat ett antal utgångspunkter som hon hade med sig i sitt möte med familjepubliken:

- Vad jag vill förmedla är att **konst är inget konstigt**.
- Man får **tolka** på sitt alldeles egna sätt, ingen kan bestämma vad man ska tycka och tänka.
- Alla bilder är **information**, det är **ett språk** som berättar något och kanske inte alltid det du tror vid första anblicken.
- Man kan i bildspråket **berätta** på sitt alldeles egna vis
- Varje människa kan **avbilda** på sitt sätt
- Varje människa kan **använda** konsten på sitt sätt
- Det finns ett värde i att **utveckla sina sinnen**, även om det inte faller sig alldeles lätt
- Genom att skapa, kan man **stärka sin självkänsla** och få bättre kontakt med sig själv.

Söndagsateljé – Skapande Verkstad för hela familjen

Under sex söndagar på våren 2011 har en programform testats för familjer. Programmet har dels varit förlagt i utställningen, dels i ateljén.

Programmet startade i utställningen. Där mötte familjerna en pedagog som introducerade och inspirerade familjerna att delta. Eftersom utställningen hade ”resande” i fokus valdes detta som utgångspunkt för familjernas besök. Familjerna uppmanades att gemensamt välja en tavla i utställningen som de med hjälp av sin fantasi skulle ”resa in i”. Med hjälp av ett arbetsblad samtalade familjerna kring den valda tavlan. Hur skulle en resa till den valda platsen kunna se ut? Varför verkar platsen spännande? Vilka minnen eller souvenirer tar man med sig hem? Pedagogens roll blev att inspirera till att både barnens och de vuxnas tankar kom fram. De familjer som ville skickade ett sms till någon (alt till sig själva) från den tänkta resan. (Se arbetsblad, bilaga 5)

Efter övningen i utställningen tog familjerna med sig sina teckningar/anteckningar och gick vidare till ateljén. Här togs de emot av bildpedagogen som inspirerade till skapandet av ett gemensamt konstverk utifrån upplevelserna på den tänkta resan i utställningen.

I ateljén fanns tillgång till tuschpennor, akrylfärg, akvarell, penslar, lera, tidningar, färgat papper, saxar, lim m.m. Hela familjen hjälptes åt att riva, klippa, måla, skulptera. I valfri form berättade de om den resa de gjort. Eftersom hela familjen deltog i det inledande samtalet blev det naturligt för alla att delta i skapandet.

Av de familjer som fullföljde hela programmet uttryckte flertalet av de vuxna en stor förvåning över det stora intresse barnen visade för uppgiften. En förutfattad mening var att barnen inte skulle ha tålamod att stanna framför de enskilda verken. Uppgiften gjorde det lättare att gemensamt hitta något att samtala om. Aktiviteten fungerade bäst tillsammans med barn från ca 5 år.

Totalt ca 100 personer deltog i de sex söndagsateljéerna. Aktiviteten annonserades i lokalpressen samt i museets foajé. Receptionspersonalen uppmanade besökande familjer att söka upp pedagogen i utställningen.

Sommarateljé

Under sommaren genomfördes likande familjeprogram, dock i en enklare och mer öppen form. Då fanns bara tillgång till en pedagog i ateljén, vilket gav lite andra förutsättningar.

Inledningsvis gjordes försök att först skicka familjerna med ett arbetsblad till utställningen med tanken att de sedan skulle återvända till ateljén. Det resulterade dock i att de sällan kom tillbaka. Jamtlis sommarverksamhet har så mycket annat att erbjuda att de oftast inte hann med både utställningen och ateljén. Istället arbetade bildpedagogen med hjälp av reproduktioner av verken ifrån utställningen direkt i ateljén. För den som sedan ville fanns såklart möjligheten att gå till utställningen efteråt och se originalet av den målning man valt att arbeta med. Många familjer valde även att skapa helt fritt utifrån en resa i fantasin, utan koppling till utställningen. Detta fungerade bra och blev mer relevant tidsmässigt med tanke på allt annat familjerna ska hinna med på ett Jamtlibesök.

Eftersom familjerna oftast tillbringade hela dagen på Jamtli fanns möjligheten att hämta sina konstverk vid dagens slut. De hängdes för att torka utanför ateljén där dessutom övriga Jamtlibesökare kunde titta på dem. (Se exempel på familjernas bilder i Bildgalleri, bilaga 6)

Ateljén hölls öppen mellan 12.00 – 15.00, månd – torsd. under sommarsäsongens 8 veckor.

Totalt ca 1000 personer deltog i någon form i sommarens ateljé, fördelat på 32 dagar.

4. Utvärdering

NCK har, i samarbete med Jamtli, under 2011 och 2012 börjat planera och utvärdera program utifrån modeller som inspirerats av Generic Learning Outcomes eller, om man så vill, effektmål. Insatserna har till största del riktats mot kulturhistoriska program och inte som, i detta fall, mot program där skapandet har en viktig roll. Av den anledningen har vi utgått från ett experimentellt förhållningssätt och använt projektet som en möjlighet att testa lite olika utvärderingsmetoder för att se och lära vad som fungerar bra och vad som fungerar mindre bra.

I nära samarbete med Jamtli och med utgångspunkt i de effektmål som formulerats för varje ålderskategori, tog NCK fram tre mycket olika upplägg för utvärdering av skolprogrammen. De allra yngsta fick göra värderingsövningar tillsammans med bildpedagogen i slutet av programmet. För årskurserna 4-6 användes en kvalitativ mind-map medan eleverna i årskurserna 7-9 fyllde i en, i sammanhanget, mer traditionell enkät (exempel på de tre utvärderingsformerna presenteras längre ned i texten). Eftersom det var svårt att veta på förhand hur väl de olika utvärderingsformerna skulle fungera så beslutade projektgruppen också att genomföra en lärarenkät. Frågorna i lärarenkäten ligger mycket nära det sätt på vilket effektmålen för skolprogrammen formulerats och ska ses som en komplettering av elevernas svar. I detta sammanhang ska också bildpedagogens loggbok nämnas. Loggboken, i vilken bildpedagogen reflekterar över upplägg och elevernas lärandeprocesser ska också ses som en del av utvärderingen.

De tre skolprogram som utvecklats för utställningen Nära och Fjärran skiljer sig åt i vissa avseenden men huvudupplägget är hela tiden detsamma och består av två delmoment. Besöket på museet börjar med en visning där bildpedagogen berättar och reflekterar tillsammans med eleverna kring verken och avslutas med att eleverna, med utgångspunkt i sina upplevelser, själva får skapa, i färg eller lera, i museets ateljé.

Alla klasser som deltog i programmet har inte deltagit i utvärderingen. Totalt deltog 51 klasser i något av de tre skolprogrammen. Att låta alla dessa delta i utvärderingen hade gett ett material som hade varit för stort att hantera inom ramen för detta projekt. Projektgruppen har istället fokuserat på att, från varje ålderskategori, få ett material som är tillräckligt stort för att anses representativt. Av de klasser som deltog i någon form av utvärdering kom således 13 från årskurserna F-3, 8 från årskurserna 4-6, och 14 från årskurserna 7-9.

Bildsafari - Årskurserna F -3

Från årskurserna F-3 har 155 elever deltagit i utvärderingen. För de allra yngsta har det varit viktigt att hitta en utvärderingsmetod som engagerar, är rolig och lätt att genomföra. Vi fastnade för en modell där eleverna, mot slutet av programmet fick svara på frågor genom att sätta var sin post-it-lapp i rutor på stora blädderblocksblad. Den första frågan berörde elevernas förståelse för att det finns många olika sätt att berätta på och förmåga att se konsten utifrån sig själva. Som cirkeldiagrammet "Hur tycker du bäst om att berätta" visar har en överväldigande majoritet av eleverna svarat att de tycker bäst om att berätta med bild. Samtidigt kan man konstatera att frågan är lite problematisk sedd utifrån det faktum att eleverna, när de besvarar frågan, just har varit i en situation när de själva fått arbeta med bild och form.

Att detta program till stora delar handlar om att uppmuntra kreativitet och inlevelse är givet. Vi har därför försökt att fånga vilka olika stämningar eleverna kände under tiden då de arbetade i ateljén. Av diagram 2 framgår att 46 procent av deltagarna kände sig påhittiga följt av närmare 35 procent som kände sig antingen nyfikna eller ivriga. Vissa elever har dock också känt osäkerhet eller trötthet inför uppgiften.

Den tredje frågan – berättar din bild det som du tänkt dig - skulle utvärdera attityder och värderingar hos eleverna. För bildpedagogen är målet att eleverna ska känna sig nöjda med det de skapat när de går (se bilaga 4 – bildpedagogens loggbok). Bildpedagogen menar att det finns en tendens bland vuxna att se det skrivna ordet som viktigare än teckningar och målningar. Det bygger på okunskap om hur mycket barnet lägger ned i bildens berättelse av den enkla anledningen att de flesta barn inte kan eller vill formulera sig när de berättar om bilden de gjort. Som framgår av diagrammet tycker närmare 80 procent av barnen att bilden berättar det som de avsåg att förmedla vilket, får man förmoda, stärker deras självförtroende i relation till skapande verksamhet av det här slaget.

Mitt modiga möte - Årskurserna 4-6

Som nämnts tidigare har vi i de åtta klasserna från årskurserna 4-6, arbetat med kvalitativa mind-maps som ifyllts av eleverna direkt efter att programmet avslutats. Eleverna ombads att, med ord eller bild, beskriva vad som var dagens höjdpunkt. Av de olika metoderna för utvärdering som använts i projektet har vi upplevt denna som mest problematisk, framförallt därför att den information som vi fått ut varit knapphändig. Vi har tidigare använt liknande mind-maps för program med kulturhistoriskt innehåll och svaren har då varit långt mer varierande och har på ett tydligt sätt kunnat kopplas tillbaka till de olika effektmålen. Vi har dragit slutsatsen att denna utvärderingsform inte passar ett skapande program särskilt väl. Eleverna uppslukas av sitt skapande som dessutom utgör det sista momentet av besöket. När de sedan väl sätter sig och ska reflektera över dagens höjdpunkt så säger därför en övervägande majoritet, kort och gott, - att måla! Samtidigt får man förmoda att detta för de flesta säkert var höjdpunkten men det hade varit intressant att komma närmare själva skapandet och därigenom bättre förstå elevernas individuella skapandeprocesser.

En positiv aspekt med just denna utvärdering har dock varit att eleverna reflekterar över val av teknik och material, ”testa oljefärg”, ”måla med akrylfärg”, ”jobba med lera”, ”rita handavtryck” är till exempel svar som förekommer relativt frekvent. Flera barn ritar också stafflier och paletter i sina pratbubblor.

Facebook förr och nu - Årskurserna 7-9

När det gäller eleverna i årskurs 7-9 har vi, som tidigare nämnts, arbetat med en enkätundersökning. Eleverna har fått fylla i enkäten enskilt, på plats i museets ateljé och direkt efter avslutat program. Vissa av frågorna känns igen, till exempel från utvärderingen av årskurserna F-3. Således har även årskurserna 7-9 fått besvara frågan om hur de kände sig när de arbetade i ateljén. De har dessutom tillfrågats om hur de kände sig när de gick i konstutställningen. Till skillnad från de yngre barnen ombads de dock att motivera sina svar.

Dagens höjdpunkt var.....

När man fick vara på det
Måla själv och när man fick titta på
vår som var i vagnen som var på väg
att åka i bilen.

JAMTLI

Ditt förnamn.....
Din ålder.....

**Facebook förr och nu -
identitet, nätverk, sant och falskt**

Vi hoppas du vill dela med dig av vad du upplevt vid ditt besök på Jamtli.

1. Hur kände du dig när du gick i konstutställningen?
Ringa in 2 alternativ.

Förvirrad	Intresserad	Självskämsad
Oröglig	Förvånad	Rädd
Inspirerad	Utråkad	Arg

Motivera gärna varför: jag kände mig som en konstnär

2. Hur kände du dig när du arbetade i ateljén?
Ringa in 2 alternativ.

Förvirrad	Intresserad	Självskämsad
Oröglig	Förvånad	Rädd
Inspirerad	Utråkad	Lugn

Motivera gärna varför: jag var konstnär i ateljén

3. Har du genom dagens besök fått nya idéer kring hur du kan arbeta med bilder?

Ja Nej

4. Har dagens besök fått dig att bättre förstå skillnaden mellan klassisk konst och modern konst?

Ja Nej

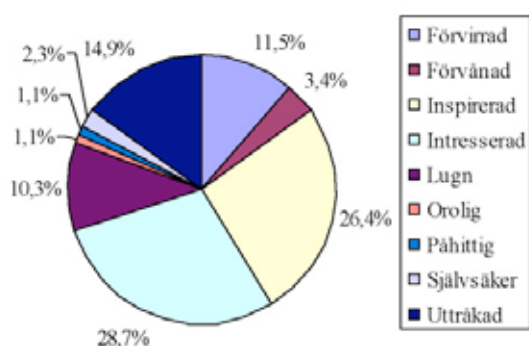
Kon: Bild Skulptur Andra

Ålder: 14

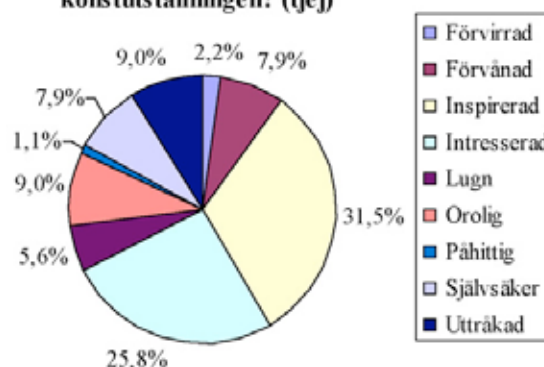
För att få en uppfattning om programmet tillfört eleverna nytt tankegods ställdes också frågan: har du fått nya idéer? Eftersom ett av effektmålen för de äldsta eleverna var ökad kunskap om skillnaden mellan klassisk och modern konst ställdes även en fråga på detta tema. 171 elever besvarade enkäten. Andelen flickor och pojkar var, så när som på ett par personer, lika stor.

Av tidigare utvärderingar av skolprogram med konstinriktning har Jamtli erfarit att pojkars och flickors förhållningssätt skiljer sig åt och det beslutades därför att resultatet skulle spegla kön. I svaret på frågan om hur eleverna kände sig när de gick i konstutställningen märks dock inga tydliga skillnader mellan könen. "Inspirerad" och "intresserad" är de känslor som dominerar. Pojkarna känner sig dock – i högre grad än flickorna – förvirrade och uttråkade medan flickorna oftare än pojkarna uppger att de känt sig oroliga under den tid de vistats i konstutställningen. Så som flickorna har motiverat sina svar, framgår att oron handlat om rädsla för

Svar på frågan: Hur kände du dig när du gick i konstutställningen? (kille)

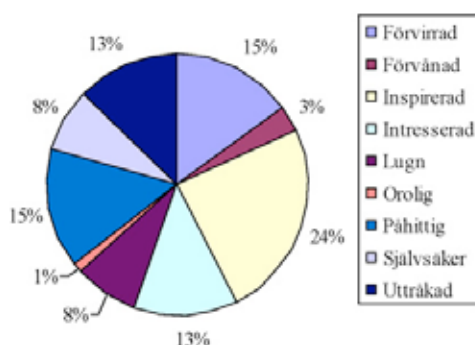
Svar på frågan: Hur kände du dig när du gick i konstutställningen? (tjej)

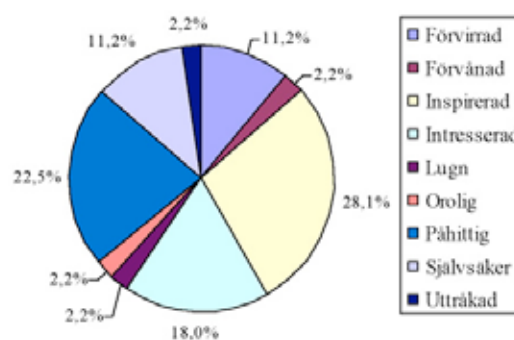
att på något sätt skada konstverken. Vandrigen i konstutställningen föregås av information om de säkerhetsföreskrifter som gäller för konstverken. Informationen tycks i vissa fall ha skapat hinder i lärandeprocessen.

Svaren blir än mer diversifierade när man istället tittar på hur eleverna känt sig när de arbetade i ateljén. Fortfarande svarar cirka 35-45 procent att de känner sig inspirerade eller intresserade men här finns också, bland båda könen, fler än tio procent som känt sig förvirrade.

Svar på frågan: Hur kände du dig när du arbetade i ateljén? (kille)

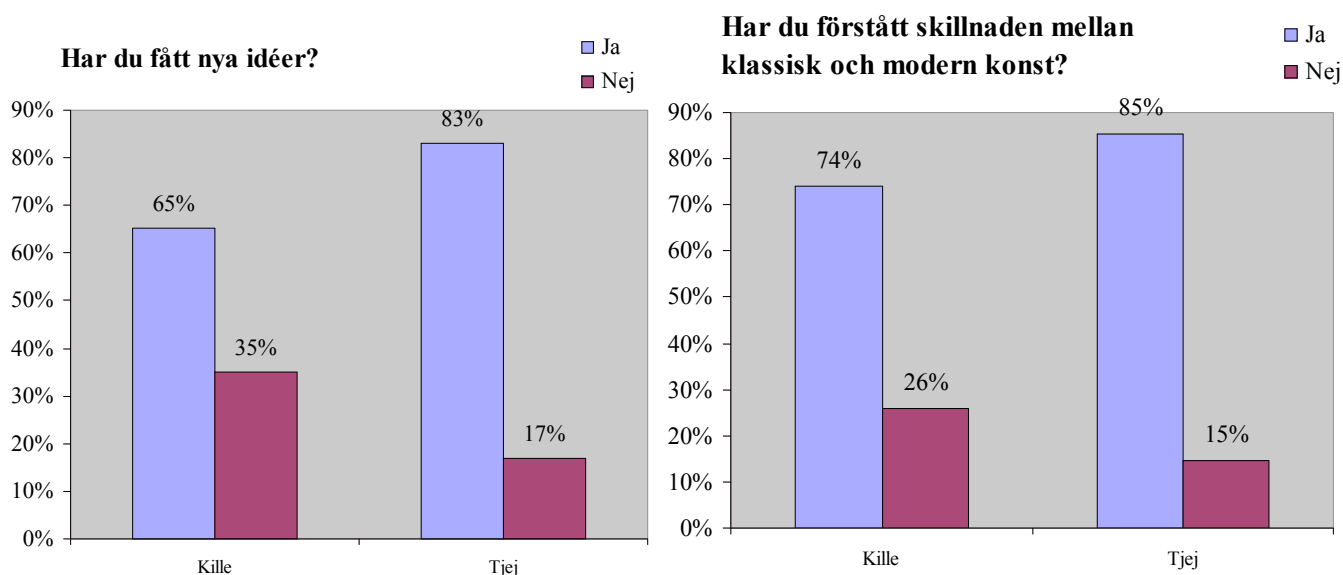

Svar på frågan: Hur kände du dig när du arbetade i ateljén? (tjej)

De som känt sig förvirrade uppger framförallt att de inte kunde komma på vad de skulle göra. Samtidigt kan det konstateras att 23 procent av pojkarna och fler än 33 procent av flickorna säger att arbetet i ateljén fått dem att känna sig antingen påhittiga eller självsäkra.

När det så gäller frågan om nya idéer och skillnaden mellan klassisk och modern konst så märks, åtminstone när det gäller den första frågan, tydliga skillnader mellan könen. Utifrån ett lärandeperspektiv framstår det som om programmet gett flickorna mer i termer av såväl kreativitet som kunskap men skillnaderna kan till exempel också handla om beredvillighet att förhålla sig positiv till utvärderingens frågor.

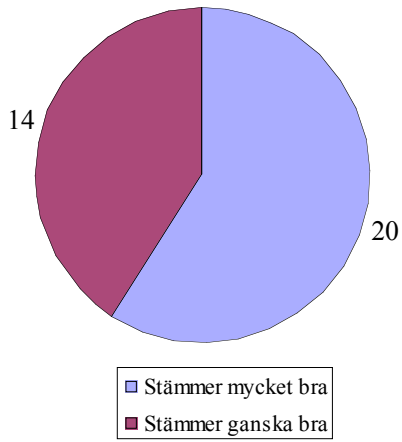

Lärarenkäten

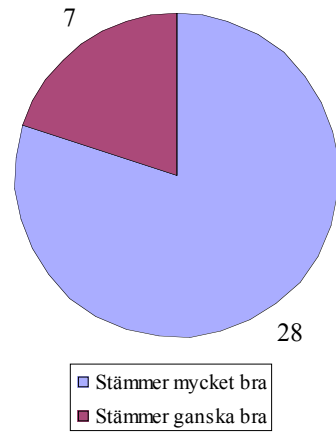
De lärare som deltog i programmet bereddes också möjlighet att reflektera över sina elevers lärande. Lärarna besvarade en rad olika påståenden kring vad eleverna fick med sig från besöket på museet. Den övergripande frågan löd: ”I vilken utsträckning anser du att följande påstående om vad eleverna får med sig från dagens besök på museet stämmer, alternativt inte stämmer.” Lärarna kunde sedan välja att kryssa för något av följande svarsalternativ: stämmer mycket bra, stämmer ganska bra, stämmer ganska dåligt och stämmer inte alls.

35 lärare deltog i enkätundersökningen men alla har inte besvarat samtliga frågor. Lärarna har besvarat frågorna förhållandevis lika och instämmer i hög grad i enkätens påståenden. Alla lärarna anser således att eleverna fått med sig en ökad förmåga att reflektera kring en bilds betydelse, att uttrycka sig genom bild och form, insikt om att konstupplevelsen utgår från dem själva samt ökad självkänsla och självförtroende i förhållande till konstupplevelsen och det egna kreativa skapandet. Störst samstämmighet råder dock kring frågan om eleverna genom programmet fått med sig ökad kreativitet och inlevelse. Här menar 34 lärare av 35 lärare att påståendet stämmer mycket bra medan 1 menar att det stämmer ganska bra. Diagrammen redovisas på nästföljande sida.

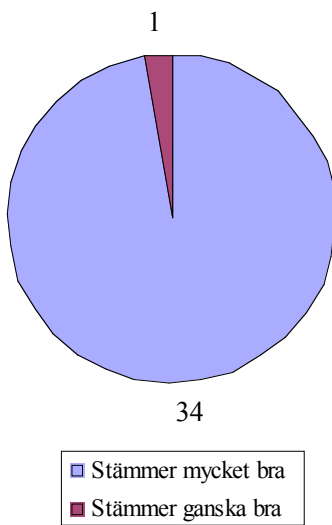
Ökad förmåga att reflektera kring en bilds betydelse

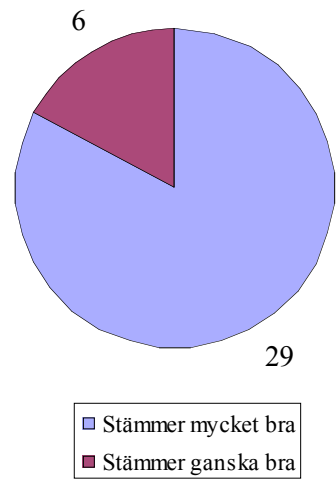
Insikt om att konstupplevelsen utgår från dem själva

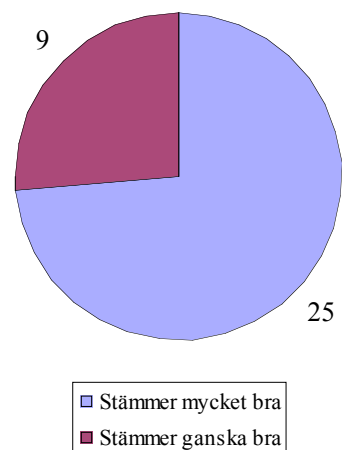
Ökad kreativitet och inlevelse

Ökad förmåga att uttrycka sig genom bild och form

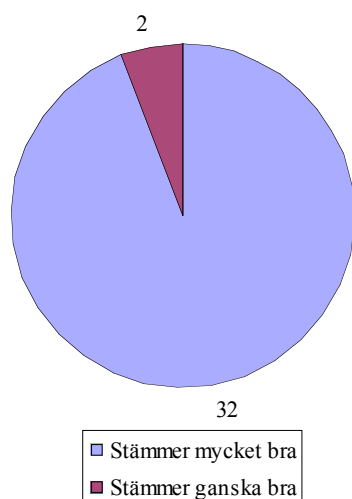

Ökad självkänsla och självförtroende i förhållande till konstupplevelsen och det egna kreativa sakapandet

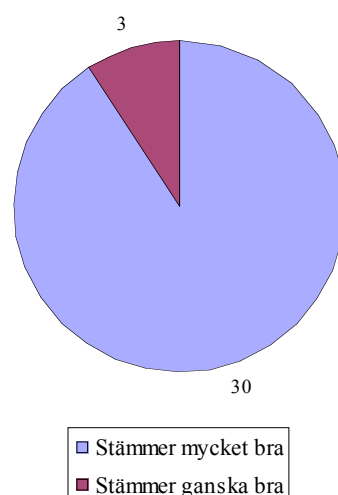

För museet som lärandeinstitution är det även angeläget att få svar på huruvida programmet kan tänkas ha ökat elevernas vilja till fortsatt lärande genom konst och kulturarv. En lärare har valt att inte besvara den fråga som handlar om en positiv inställning till konst och konstutställningar och två lärare har gjort detsamma beträffande frågan om lärande på museum. Detta kan tolkas som om frågorna anses irrelevanta i sammanhanget. Bland de lärare som valt att besvara frågan råder dock som synes stor enighet kring programmets effekt i detta avseende.

En positiv inställning till konst och konstutställningar

En positiv inställning till lärande på museum

Enkätens tre sista påståenden riktade sig enbart mot högstadielärarna och lärandet bland de elever som deltagit i programmet Facebook förr och nu. Påståendena gällde huruvida programmet bidragit till högre grad av reflektion kring hur bilder används och kan användas, förändrad attityd till hur man använder bilder på nätet och kunskap om skillnaden mellan modern och klassisk konst. I förhållanden till övriga påståenden i enkäten är bilden beträffande dessa tre, mer splittrad. En respektive två lärare tycker att ovanstående tre påståenden stämmer ganska dåligt medan övriga menar att de stämmer ganska bra eller mycket bra.

Bildpedagogens loggbok

I sin loggbok skriver bildpedagogen om hur de tre olika skolprogrammen är upplagda och hur hon arbetar för att stimulera diskussion och skapande i de olika delmomenten. Loggboken gör det tydligt hur detta program handlar väldigt lite om konsthistoria eller teknisk förmåga men mycket om att få igång en intellektuell och kreativ tankeprocess samt att stärka elevernas självförtroende i förhållande till det egna skapandet.

Innan programmen börjar får grupperna veta precis vad som ska hända under de timmar som besöket på museet varar. Men bildpedagogen är också noga med att betona att varje grupp är unik. Därför kan det vara nödvändigt att anpassa visningen efter omständigheterna och om eleverna är för trötta och okoncentrerade, gå över till nästa moment. Upplägget i utställningen handlar också mycket om att hitta gemensamt fokus i gruppen och att kunna koncentrera sig tillsammans. Diskussionerna kretsar kring attityd- och demokratifrågor, kring att uppleva och känna närheten mellan nutid och dåtid. Bildpedagogen beskriver till exempel hur de äldsta eleverna tillsammans hittar fler och fler likheter mellan 1700-talet och vår egen tid och hur förvånade de blir över denna upptäckt.

Om tiden i utställningen ligger på den kollektiva reflektionen och diskussionen så handlar verksamheten i ateljén istället om individuellt skapande. ”Fantasi är något väldigt individuellt”, slår bildpedagogen fast. ”Alla kan inte alltid med ord relatera till sin fantasi, det är där skapandet kommer in. Att berätta utanför orden”. Stunden i ateljén börjar med en introduktion där bildpedagogen målar en bakgrund och visar upp de material som finns till hands. Målet är att förmedla känslan av att alla kan skapa och det inte finns några rätt eller fel. Eleverna ska, när det lämnar museet, också känna sig nöjda med det de har skapat.

5. Resultat

Effekter av skolprogrammen

I det här avsnittet återkopplar vi till de effektmål som ställdes upp för skolprogrammen. I vilken utsträckning kan de anses ha uppfyllts? Vi kommer huvudsakligen fokusera på de effekter som varit gemensamma för alla tre skolprogram.

Kunskap och förståelse

Förståelse för sin egen roll i konstupplevelsen

Huruvida eleverna med hjälp av programmet förstått sin egen roll i konstupplevelsen är inte helt lätt att säga då vi inte specifikt har bett eleverna sätta ord på detta. Däremot kan lärarna utifrån sina erfarenheter ha lättare att uppfatta om programmet haft denna effekt. Med hänsyn till resultatet av lärarenkäten så råder det samstämmighet i frågan och samtliga som tillfrågats menar att programmet haft denna effekt.

Kunskap om olika material och tekniker

Av den utvärdering som genomfördes i årskurserna 4-6 framgår tydligt att eleverna uppskattat att få använda olika typer av material och tekniker. Av bildpedagogens loggbok framgår också att alla elever blivit introducerade till den uppsättning material som funnits tillgängliga. Som redan tidigare betonats i denna utvärdering har kunskapen om tekniker och material inte tillhört ett av huvudmålen med skolprogrammen.

Förmågor och färdigheter

Förmåga att se på konsten utifrån sig själv

Denna förmåga är nära kopplad till förståelsen för sin egen roll i konstupplevelsen. Som framgår av bildpedagogens loggbok har ett av de kanske viktigaste målen varit att eleverna ska förstå att de själva "äger" sin upplevelse av konsten. Att konst inte behöver vara svårt och att det inte finns några rätt eller fel när man skapar. Där finns elever som har känt sig förvirrade under arbetet i ateljén och haft svårt att hitta rätt men det stora flertalet har känt sig inspirerade, påhittiga och självsäkra. Flera av eleverna på högstadiet respektive mellanstadiet har också särskilt framhållit det fina i att man fick bestämma själv och att konsten var ens "egen". Följande citat exemplifierar detta påstående. "Man kunde måla vad som helst utan att bry sig", "För att jag bara målade det jag kände för", "Roligt att göra egen konst", "Det var roligt att man fick måla precis vad man ville", "Vart intresserad av all konst och försökte hitta min egen konst", "Att måla egna tavlor".

Förmåga att uttrycka sig i olika material

Tidsaspekten och vad det som varit praktiskt genomförbart har satt vissa begränsningar för möjligheterna att låta eleverna utforska olika material. Istället har bildpedagogen velat skapa möjlighet för eleverna att ta med sina alster hem. Men att många elever har testat olika material framgår ändå tydligt. Framförallt mellanstadiet eleverna uttrycker glädje över att få testa olika material och över att det känns "på riktigt". "Det var roligt att måla med riktiga målar-grejer", "Att få måla med mycket färger och tid =", "Att skulptera med lera och färger. "testa oljefärg", "måla med akrylfärg", "jobba med lera", "rita handavtryck" är svar som förekommer. Flera barn har valt att, i sina pratbubblor, rita material såsom stafflier, färger och paletter.

Samtliga lärare instämmer också i påståendet att programmet ökat elevernas förmåga att uttrycka sig genom bild och form. Exempel på hur eleverna använt materialet finns i bildgalleriet, bilaga 6.

Attityder och värderingar

När det gäller attityder och värderingar så har effektmålen sett olika ut för de tre skolprogrammen. I fråga om de yngsta barnen handlar det om stärkt självkänsla och självförtroende – att man ska känna att det man skapat berättar om det som man tänkt sig. De flesta av eleverna i F-3, närmare 80 procent, upplever att bilden överensstämmer med deras idé om densamma.

För elever i årskurserna 4-6 formulerades effektmålen som stärkt självförtroende i förhållande till det främmande respektive ökad tolerans inför det främmande. Dessa effektmål har inte utvärderats och i den stora, öppna frågan, som ställdes till eleverna framkommer inget som kan återkopplas till effektmålen.

Beträffande de äldsta eleverna så förväntades programmet leda till stärkt självförtroende i förhållande till konstupplevelser och en förändrad attityd kring hur man använder bilder på nätet. Påståendet att programmet leder till ökad självkänsla och självförtroende i förhållande till konstupplevelsen och det egna kreativa skapandet instämmer samtliga lärare i. Även bland eleverna märks kommentarer som kan kopplas till stärkt självkänsla och självförtroende men de är totalt sett inte alls särskilt många och lyder exempelvis: ”Jag blev förvånad att det inte blev en värdelös bild”, ”Roligt att se resultatet av det jag gjorde”, ”Kände detta kan jag. Yes”, ”Kom på vad jag skulle göra och det gick bra”.

Glädje, inspiration och kreativitet

Ökad kreativitet och inlevelse/Ökad nyfikenhet och experimentlusta

Ingen annan effekt av de tre skolprogrammen är så tydlig som den som rör kreativitet och inlevelse respektive nyfikenhet och experimentlusta. ”Stämmer mycket bra”, säger 34 av 35 lärare när vi frågar dem om programmet leder till ökad kreativitet och inlevelse bland eleverna.

Bland högstadiets elever använder till exempel 57 procent (64 personer) av dem som kommenterat programmet ord som roligt, kul, älskar, gillar, intressant: ”Trodde inte att det skulle vara så intressant. Det är kul med kreativitet”, ”Jag älskar att rita/måla och skapa. Det gör mig glad”. Liknande svar återkommer i mellanstadieelevernas mind-map även om kommentarerna generellt sett är mer sparsmakade: ”Att rita vem man mötte, det var kul (=), ”Kul med lera”, ”Jag fick bygga med leran (Det var jättekul)”.

Närmare 70 procent av eleverna i årskurserna F-3 kände sig nyfikna och påhittiga när de arbetade i ateljén och bland eleverna i högstadiet så menade 83 procent av flickorna och 65 procent av pojkarna att programmet gett dem nya idéer. Detta kommenteras till exempel på följande sätt: ”Man fick idéer av att se alla olika tavlor och det var roligt att höra allas tolkningar av verken”, ”För att när jag väl kom igång så började man bara experimentera”, ”Jag fick en adrenalinkick”, ”Jag improviserade och arbetsron och miljön var lugn”, ”Jag målade på ett sätt som jag inte brukar måla på och det bara flöt på”, ”För att jag blev inspirerad att måla”, ”Inspiration fanns i omgivningen”, Jag var inspirerad av utställningen att ”visa mig själv”, osv. Flera elever beskriver skapandet som något av ett meditativt tillstånd: ”När man väl börjar att måla så typ känns det som att hamna i en annan värld”. ”Det var kul och måla och drömma sig in i tavlan som man såg”, ”Att måla med färgen och fantisera”.

För vissa elever har dock besöket framförallt upplevts som en paus från skolmiljön. En pojke i årskurs 4-6 anger till exempel ”slippa skolan” som dagens höjdpunkt medan en högstadieselev konstaterar att: ”För första gången har det varit lite ”kul” på en SO-lektion, typ”.

Aktivitet, beteende och progression

Att fortsätta vilja uppleva konst

Lärarna framstår som övertygade om att programmet gett eleverna en positiv inställning till konst och konstutställningar. Däremot är det svårt att utifrån elevernas utvärderingar avgöra om programmet haft denna effekt.

Slutsatser från utvärderingen av skolprogram

Som redan nämnts finns på Jamtli och NCK viss erfarenhet av att utvärdera kulturhistoriska program med hjälp av GLO men när det gäller skapande program finns inte denna kompetens i samma utsträckning. Vi har därför tillåtit oss själva att experimentera och använda dessa skolprogram som ett tillfälle till utveckling och lärande av ett område där vi behöver ökad kunskap och färdighet.

Inledningsvis kan det således konstatera att resultatet av den här utvärderingen är färgat av *när* vi har ställt våra frågor. I samtliga fall har utvärderingen legat i direkt anslutning till programmen. I efterhand kan man fråga sig om inte detta blir särskilt problematiskt när det rör sig om program som inbegriper någon form av skapande verksamhet. Det har nämligen visat sig svårt att få eleverna att reflektera kring något annat än just de delar som rör de skapande momenten i programmen. Kanske hade svaren sett annorlunda ut om eleverna fått smälta sina intryck något och gjort sina utvärderingar i klassrummet, då de inte stod mitt uppe i sin upplevelse. Men praktiska, logistiska aspekter måste alltid vägas in. Om lärarna ombetts sända in sina svar i efterhand hade svarsfrekvensen med all sannolikhet inte blivit lika hög.

Samtidigt går det inte blunda för att dessa tre skolprogram framförallt vill uppmuntra eleverna till ökad kreativitet. Det är därför inte alls förvånande att eleverna i så hög grad betonar kreativiteten. Här hade det dock varit önskvärt att närmare kunna följa upp de svar som handlade om lärandets kreativa dimensioner - man får ibland känslan att vi bara skrapar på ytan till processer som skulle kunna studeras mycket mera djupgående. Men att bygga in flexibilitet i utvärderingsprocessen är inte helt enkelt när det rör sig om ett program som pågår under en begränsade tidsperiod.

En lärdom som projektgruppen istället måste ta med sig in i planeringen av framtida skolprogram är att tydligare renodla programidéerna och anpassa effektmålen därefter. Istället för att sprida effekterna kan det således vara klokt att satsa på färre effektmål. Med färre effektmål kan både utvärderingsmetoder och frågor få tydligare fokus och ge mer uttömmande svar. Till detta bör också läggas ett ökat erfarenhetsutbyte museer emellan när det gäller frågor som rör utvärderingen av skapande program.

Med allt detta sagt ska det dock framhållas att det bestående intrycket av de tre skolprogrammen är att de varit mycket uppskattade av såväl lärare som elever och att de övergripande målen har uppfyllts väl. Projektgruppens intryck är emellertid att elever, i utvärderingssammanhang, ofta är långt mer kritiska än sina lärare. Detta bör vi som kulturarvsinstitution ta vara på. Uppgiften som vi har framför oss är att bättre förstå och förvalta detta kritiska sinne-lag.

Gränslös kreativitet när unga

ÖSTERSUND ■ LT
Rumänien, Italien, Frankrike och Sverige. Fyra länder möts i en gemensam konstworkshop på Jamtli denna vecka.

ÖSTERSUNDS KONSTSKOLA har stått värd för gränsoverskridande workshops för studenter och lärare från olika länder förr, och nu är det dags igen. Jamtli har öppnat sin konstsalning som ska inspirera till spännande diskussioner om klassisk konst kontra modernism och postmodernism, men också till eget skapande i den så kallade grändateljén.

Där träffar vi Corinna Barboni från konstakademien i Macerata, Italien. Med utgångspunkt i Överhogdalstapetens berättelser och figurer är hon i färd med att göra ett eget textilt konstverk. På just bottenryg har hon skissat en labyrint, som ska fyllas i med tråd och målarfärg. I labyrinten ska tecken och symboler från både vikingatid och nutid placeras in.

Loretta Fabrizi är lärare på Macerataakademien. Hon uppskattar mycket att få besöka Jamtli och ta del av den museipedagogik som utvecklas här. Diskussionerna med elever och lärare på workshoppen har också varit mycket givande, säger hon, liksom det öppna

Corinna Barboni vill inte ge för många ledtrådar till hur hennes textila verk med inspiration från Överhogdalstapeten ska tolkas. "Det ska vara upp till betraktaren", säger hon. I bakgrunden Corinnas lärare Loretta Fabrizi.

rundabordssamtal om konst och modernitet som hölls i tisdagskväll och samlade en stor och intresserad publik.

BERIT NORLANDER är en av två elever från Östersunds konstskola som deltar i workshoppen. Hon håller på att göra en tavla för blinda, en tavla som det är tillåtet att känna på. Fjällen på hennes bild är av skrynklad metallfolie, husväggarna av wellpapp, gräset av mjuk och luddig textil.

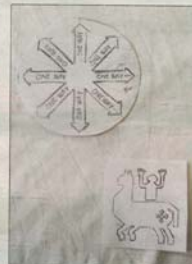
– Jag har funderat på det här sedan jag var liten. Jag målade och sedan blev jag så ledsen när jag

kom på att alla blinda inte kunde se min vackra tavla, säger hon.

När den taktila tavlan är klar tänker Berit placera den i en låda som täcks med tyg.

– Det är för att seende inte ska kunna fуска, säger hon.

JOANA STEFANIA TÁNÁSESCU från Rumänien har nyss rest i Marocko och har med sig intrycken därifrån till Jämtland. I Nordafrika är människorna bra på att bejaka sin andlighet, tycker hon, till skillnad från oss europeer som är mera bundna till materiella ting. Hon har också studerat schamanism i Ryssland

Symboler från både nutid och vikingatid kommer att finnas med i Corinna Barbonis konstverk.

och hittar där beröringspunkter med samernas religion och deras nåjder som man kan lära mer om på Jamtli.

Allt detta håller Joana Stefania på att sammansmälta i en installation bestående av både skulptur och måleri.

– De här lerfigurerna ska stå på golvet. De vägrar att både se och höra. I taket ska jag hänga tavlor som symboliserar andligheten, bland annat ansikten med "ett tredje öga", förklarar hon.

RÉMY MORT FRÅN konsthögskolan i Rennes, Frankrike, är mitt uppe

i en performance som går ut på att stryka under ord i lexikon – från franska till engelska och vice versa. – Jag söker efter likheter och olikheter. Många ord har samma ursprung och betyder samma sak på båda språken, vissa stavas till och med lika fast de inte uttalas på samma sätt. Jag söker efter de ord som verkligen skiljer sig från varandra, säger han.

RÉMY TALAR EN UTMÄRKT engelska och det visar sig att han är född av engelska föräldrar och bodde i England tills han var fem år. Jag undrar om det är hans egen tvåspråkighet som inspirerat honom till denna udda performance men det vill han inte riktigt gå med på. Han anser heller inte att det är påodvärdigt för betraktaren att förstå varför han gör det han gör i sin performance.

Workshoppen i grändateljén pågår veckan ut och alla intresserade är välkomna att titta in.

TEXT
Åsa Eriksson Ahnfelt
063-15 55 22
kulturar@tjz.se

FOTO
Henrik Flygare
063-15 55 48
henrik.flygare@tjz.se

konstnärer möts på Jamtli

"Jättekul att få träffa konststudenter från andra länder. Och så får man träna engelskan på köpet", säger Berit Norlander.

På svenska skäller hunden. På engelska heter det bark och på franska aboyer. Rémy Mort utforskar språkets likheter och olikheter. Lexikon och understrykningspennor används i hans performance.

Joana Stefania Tánáescu har hittat mycket att inspireras av på Jamtli. Hon gör en installation som handlar om att bejaka sin andlighet.

Konstpedagogik för skolan september – oktober 2012

Vi går på Nationalmuseum – upplevelse och ateljé

Nationalmuseum gästar Jamtli med utställningen *Nära och Fjärran!* Med verk av bl a *Anders Zorn, Bruno Liljefors och Hanna Pauli*. Utställningen pågår 22 april – 25 november 2012.

Extra finansiering från Kulturrådet ger Jamtli möjlighet att erbjuda åldersanpassade program med ateljé under utställningsperioden!

□ Åk F-3 *Bildsafari – långt borta blir nära*

Med hjälp av våra "magiska kikare" beger vi oss ut på bildsafari i utställningen! Vi samtalar om platser vi varit på, drömt om eller längtat till. Vi funderar på vilka vi möter, om det finns djur, hus, växter eller något helt okänt där. Det vi utforskat omsätts i kreativt skapande i ateljén. Vi använder både färg och lera.

□ Åk 4-6 *Mitt modiga möte – främmande, välkänt, nära och fjärran*

Vi upplever utställningen utifrån tanken att "möta det okända"?

Vad händer inom oss när vi möter det som känns främmande, det vi inte känner igen? Vad tänker vi?

I ateljén uttrycker vi våra "modiga möten" med hjälp av lera, färg och collage.

□ Åk 7-9 *Facebook förr och nu – identitet, nätverk, sant och falskt*

Hur blev man känd för 100 år sedan? Hur kunde man visa upp sig genom konsten, utan internet, telefon eller TV? Hur ser en facebook profil ut utan tillgång till elektricitet? Med hjälp av lera, färg och collageteknik skapar vi profilbilder av oss själva.

Vad väljer vi att berätta? Måste det vara sant?

Genom kreativt skapande reflekterar vi över identitet förr och nu.

Program från vecka 37-43, onsdag – fredag kl 9.00-11.15 och kl 12.45-15.00

Information: Marianne Larsson 070-649 74 53
Bokning: 063-15 01 27 eller e-post: mia.nilsson@jamtli.com

Programmen är utvecklade utifrån mål i LGR 11 och syftar till att genom berättande, samtal, lek och kreativt arbete få ökad förståelse för sig själv och andra människor, samt förmåga till kreativitet och inlevelse. För mer info: www.jamtli.com (skola&lärande).

Inspirationsdag för lärare med besök från Nationalmuseum: Tisdag 11 september kl 14.00 – 17.00

Kl 14-15 • Bongie MacDermott, intendent i pedagogik, presenterar Nationalmuseums skolwebb och hur man kan arbeta med nationella konstsamlingar i skolan.

Kl. 15-17 • Vi ser på utställningen tillsammans och samlas därefter i ateljén för en genomgång av programmen.

Du som var med på inspirationsdagen den 24 april kan välja att enbart delta kl. 14-15.

Föranmälan: 063-15 01 27, e-post: mia.nilsson@jamtli.com

Jamtli's öppettider; tisdag – söndag kl 11 – 17, måndagar stängt. Bokade program från kl 9.00.

Jamtli's program är gratis för länets elever. Program för vuxenstuderande; 700 kr/grupp inkl entré.

Besöker du Jamtli själv med din klass gäller gruppentré; 10 kr/elev, 40 kr/vuxen, endast under ordinarie öppettid.

Jamtli Kafé serverar sopplunch, smörgåsar, korv m m.

www.jamtli.com

FamiljeKUL - vi går på NATIONALMUSEUM!

I samarbete med NATIONALMUSEUM

Utställning och Kreativ verkstad för hela familjen!

**Söndagar 29 april – 10 juni kl 12-15
(Obs ej 27 maj)**

Den 22 april invigdes utställningen **Nära och fjärran**, med spännande konst från Nationalmuseum.

Jamtli inbjuder till kreativa söndagar där barn och vuxen får skapa tillsammans!

Starta besöket i Jamtlis foajé. Lös ett uppdrag tillsammans i utställningen och fortsätt sedan till Jamtlis kreativa verkstad. Vad händer när vi gör ett konstverk tillsammans?

Jamtlis konstpedagog inspirerar!

Ingår i Jamtlis ordinarie entré.

Välkommen 29 april, 6, 13, 20 maj, 3, 10 juni 2012!

JAMTLI

Öppet måndag – söndag kl 11-17.

www.jamtli.com | m.jamtli.com | Östersund

Bilaga 4

Bildpedagogens loggbok**Bildsafari - åk f-3**

Fokus i det här programmet är: fantasi, nyfikenhet, upptäckarlust.

”Där är där, där man inte är. Här är där, där man är. Här har man alltid med sig”.

I foajén till museet samlar jag klassen tätt, tätt framför mig. Jag presenterar mig och söker ögonkontakt med var och en av barnen och även lärarna. Erfarenheten har visat att den tidiga kontakten binder gruppen samman och hjälper till med att hålla ihop gruppen under visningen.

När alla är fokuserade, för vi en dialog t.ex. om de vet vad ett original är? Vad är ansvar? Varför kan man inte känna på konstverken? O.s.v. På det sättet går vi igenom säkerheten och bygger upp förväntningarna innan vi går ned till ”skattkammaren” där utställningen finns.

Jag förklarar också de olika momenten i programmet och att alla ska få skapa i ateljén efter det att de varit i utställningen. Gruppen kan nu slappna av och känna sig trygga i att de tydligt vet vad som förväntas av de och vad de kan förvänta sig i sin tur.

I utställningen berättar jag kort om att konstnärerna levde för länge sedan, att de rest till olika platser och målat sina minnen. Så får gruppen sätta sig ned på golvet framför tavlan:

Jag beskriver vad man kan se på tavlan, utan att lägga in några värderingar i mitt berättande.

Direkt kommer diskussionerna igång. Kan man höra ljud i en tavla? Hur ska det gå för räven? Har hundarna någon som äger dem? Var finns jägaren? Hur kunde Liljefors måla en så tydlig bild av ett så kort ögonblick? Hur låter det när man sätter foten på ett torrt grässtrå? Är tavlan gammal och sliten eller har Liljefors ristat i färgen för att gestalta torra grässtrån.?

Barnen får i lugn och ro komma med sina tankar om tavlan. Stunden framför just den tavlan avslutas efter att någon har kommit på en lösning för hur räven faktiskt kommer att klara sig.

Beroende på barnens ålder, gruppens sammanhållning och tålamod, avgör vi om gruppen ska se på en tavla till, innan barnen själva får gå runt.

Har ni rest någon gång? Sett andra platser? Vad ropar mannen som bär på fiskkorgarna? m.m. Barnen räcker upp handen och i en dialog med barnen flyter diskussionen på.

Så får alla tystna och samla ihop sig tills alla kan ”höra” tystnaden och det är absolut fokus i gruppen. Det är viktigt att involvera alla i övningen. Lärarna behöver också förstå att de ska vara med i koncentrationen, allt för att samla gruppens energi. Det hjälper de barn (och vuxna) som har svårt för att fantisera. När alla är fokuserade förklarar jag att vi ska använda

en enda liten minut för att i vår fantasi stiga in i tavlan. Jag visar på en plats i tavlans hörn och uppmanar alla att i fantasin tänka sig att de står precis där och att de börjar gå in i tavlan. Att vi går bakom mannen med fiskkorgarna, bakom kvinnan som pratar med en liten flicka, ända bort där solen lyser in mellan byggnaderna. Där väljer de åt vilket håll de tänker att de går.

Alla uppmanas att blunda och i fantasin tänka sig vad de ser där bakom. Så får de öppna sina ögon och om de vill, berätta vad de sett i sin fantasi.

Så tar jag fram en dekorerad pappersrulle och förklarar att det är en magisk kikare. Fast var finns magin? Det är alltid något av barnen som svarar att magin finns i deras eget huvud. Vi samtalar om platser vi varit på, drömt om, eller längtat till. Utrustade med varsin ”kikare” beger vi så oss ut på spaning i utställningen. Vi funderar på vad vi upptäcker, om det finns djur, hus, växter eller något helt okänt där.

Beroende på gruppens ålder kan man byta ut kikaren till en bit kartong med en liten fyrkant i. Det blir spännande att se små utsnitt i tavlorna genom den lilla fyrkanten, som man kikar igenom på en armlängds avstånd. Då kan man också förklara hur man kan använda sig av en sådan liten ruta för att välja ut ett motiv som man vill måla av i ett landskap eller i en stad. Fyrkanten hjälper till med att skärma av allt man inte vill ha med.

På en liten bit papper får de teckna eller skriva ned 3 saker som de upptäcker i någon av tavlorna. Anteckningen tar de med sig till Ateljén, för att ha som inspiration till sin egen målning.

I Ateljén

Rockar finns för att skydda kläderna. Stafflier. Akvarellpapper, olika storlekar. A 2 har varit populärast. Dessutom finns Tuschpennor, Akrylfärg, Akvarell, Penslar, Lera, Tidningar, Färgat papper, Saxar, Lim, m.m.

Alla får sätta sig runt ett staffli, där allt är framplockat för en liten demonstration. Jag förklarar kort vad som finns i Ateljén och demonstrerar vid staffliet hur man enkelt kan måla en bakgrund med vanliga vattenfärger (skolpuckar, som har ”vattnats” ca en timme i förväg).

Demonstrationen tar inte längre än 5 min.

När de målat sin egen bakgrund, får de fylla en palett med akrylfärger och slutföra målningen. Det här tillvägagångssättet har fungerat bra. Alla har kommit igång.

Det finns en öppning i att inte fastna i detaljer när man tecknar på ett stort vitt papper. På det här sättet kan även barn och ungdomar som inte tycker att de ”kan” måla, komma igång och experimentera med färger. Målet är att de ska känna sig nöjda med det de skapat när de går.

Fantasi är något väldigt individuellt. En del ser bilder inom sig, andra tänker ut det de föreställer sig, åter någon bara känner inom sig. Alla kan inte alltid med ord relatera till sin fantasi, det är där skapandet kommer in. Att berätta utanför orden.

Alla bilder sätts upp på väggen för att torka allteftersom de blir klara.

Barnen får också fylla i en utvärdering, som sitter på väggen.

När alla är klara med utvärderingen och har plockat undan samlas hela gruppen framför alla bilder och vi har ett avslut genom att hitta kopplingar mellan deras bilder och konstverken i utställningen. Bilderna får sitta kvar på väggen tills de har torkat. De samlas sedan i påsar med skolans namn på i ett rum som är öppet mellan 08.00 – 17.00, så någon kan hämta bilderna till skolan senare. Om en skola har väldigt långt att åka, kan man uppmana eleverna att mest hålla sig till ”skolpuckarna”. Då hinner färgen torka och de kan ta med sig bilderna direkt.

Det är viktigt att elevernas bilder hämtas. Det visar eleverna att det de gjort är värdefullt. De har möjlighet att visa för andra, eller ta med och visa hemma. Skolan och även många andra vuxna har en tendens att tycka att det skrivna ordet är viktigare än teckningar och målningar.

Det bygger på okunskap om hur mycket barnet lägger ned i bildens berättelse av den enkla anledningen att de flesta barn inte kan eller vill formulera sig när de berättar om bilden de gjort. Det är för en del barn helt onödigt att förklara annat än en liten del, hela berättelsen finns ju redan där i bilden!

Mitt modiga möte – åk 4-6

Fokus i det här programmet ligger på att känna, att uppleva i sin kropp. Vad är främmande? Hur känns det att möta något okänt?

I den här åldersgruppen använder vi stolarna som finns i anslutning till utställningen, för att samla gruppen framför tavlorna.

Gruppen får en kort beskrivning om utställningens innehåll, direkt när vi kommer in i utställningen (Pre-modern konst, nordiska konstnärer, porträtt, minnesbilder från resor o dyl.)

Vi samlas framför två målningar. De hänger bredvid varandra i utställningen. Jag berättar bildens innehåll.

I Jämtland har vi varje sommar en Näckentävling, utomhus. Det känner de flesta elever till och det gör att de kan relatera till tavlan av Näcken. Många har varit och sett de olika figurerna, som sitter och spelar i en bäck och tävlar om vem som är mest karismatisk och väcker publikens intresse. De blir ofta lite förvånade över att se den här stora tavlan. Den stämmer inte överens med den mer skämtsamma bild som de har om näcken.

Många kan också berätta om historier som deras far eller morföräldrar berättat om hur man skrämde barn förr i tiden för just Näcken. Tankar kommer upp om Näcken verkligen finns på riktigt. Barnen tycker det är märkligt att de vuxna medvetet skrämde barnen. De kommer fram till att det är väldigt bra att de har simskola nu för tiden och får lära sig att simma.

De reflekterar också över att det är bra att barn idag har vuxna omkring sig som har tid med dem och kan finnas där för barnen, så att de inte går iväg från sin grupp och kommer vilse.

De tänker sig att det skulle vara väldigt skrämmande att möta Näcken, men det skulle kanske vara fantastiskt att få höra musiken.

Musik talar vi också om, att man kan bli väldigt ”inne” i musiken, både när man spelar själv och om man lyssnar på musik. Man kan glömma bort allting runt omkring sig.

Därefter samlas vi vid målningen ”Ett hedlandskap”.

Tavlan är liten i förhållande till de andra, vilket gör att gruppen måste tränga ihop sig för att kunna se vad den föreställer. Det är bra, eftersom det stärker koncentrationen.

Jag beskriver vad som syns på tavlan, utan att lägga några värderingar i beskrivningen. All energi är nu fokuserad in mot tavlan. Det här är viktigare än vad man tror, för hela gruppen samlar sin energi mot ett mål, på det sättet hjälper de varandra att väcka sin fantasi.

När gruppen är fullt koncentrerad, börjar jag med låg röst att berätta:

”Plötsligt befinner du dig på en gropig väg som slingrar sig genom ett ödsligt hedlandskap. Du har aldrig varit här förut. Inte ett träd så långt ögat kan nå. Ljudet av klapprande hovar hörs och du vänder dig mot ljudet. Då ser du en täckt vagn dragen av en häst långt, långt borta. Vagnen kommer närmare dig och du ser ett svagt ljus från en lykta, som gungar fram och tillbaka. När vagnen kommer fram till dig, så drar kusken i tyglarna så hästen stannar. Det är alldeles tyst. Dörren i den täckta vagnen öppnas.....

Nu uppmanas gruppen att blunda precis samtidigt och i fantasin föreställa sig vem de ser, som sitter i den täckta vagnen. En minut är fullt tillräckligt. Så får de berätta, om de vill, om vad de sett. Hur det kändes i mötet? Var i kroppen kändes det? Har ni upplevt den känslan i andra möten? Är man rädd för det okända?

De tavlorna som de nu har sett närmare på, förmedlar en oroskänsla som många i gruppen upplever. För att inte fastna i den oron, kan det ibland vara nödvändigt att möta en tavla till, för att få ett mer positivt möte, en positiv känsla. Återigen beror det på gruppens sammansättning.

Därefter kan de två och två gå runt och uppleva resten av utställningen samtidigt som de fyller i ett frågeformulär som väcker diskussion. Vem, alt vilken plats, vore spännande att möta?

Fortsättningen av programmet är lika som redan beskrivits i programmet Bildsafari. Enda skillnaden är att här finns också möjlighet att använda collageteknik när de skapar sina tavlor. Presentationen av hur man målar en bakgrund vid staffliet finns med i alla program. Avsikten är att förmedla en känsla av att det inte är svårt att måla, att alla kan, det finns inget rätt eller fel i hur bilden blir.

Det finns också möjlighet att skapa möten i lera. Lufttorkande eller animationslera har vi använt. Det har varit viktigt i den här åldern att det finns en stor frihet i Ateljén och att eleverna förstår att de får måla ”vad de vill”.

Vi avslutar på samma sätt som i Bildsafari.

Facebook förr och nu – åk 7-9

Fokus i det här programmet ligger på identitet.

Att välja identitet som fokus i åk 7–9 passar ihop med den personliga utveckling som eleverna befinner sig i under den här perioden. Det händer mycket både med det yttre och det inre. Eleverna ifrågasätter sig själva och sin omvärld. Vem är jag? Hur uppfattas jag av den värld jag har omkring mig?

I den här åldersgruppen gör jag en mer övergripande introduktion om utställningen. Men inte mer än c:a 10 min. Efter det samlas vi på stolarna framför Porträttet ”Friherre Wachtmeister”

Jag beskriver porträttet, objektivt.

Alexander Roslin förskönade ofta personer som han målade porträtt av. Jämför photoshop idag, modeindustrin. Vi söker likheter mellan nu och 1700-talet. Det fanns ingen elektricitet, ingen Facebook, ingen kamera (bortsett från Camera Obscura), ingen telefon.

Hur träffade man nya människor då? Hur gjorde man för att ta kontakt? Vilken betydelse hade konstnären på den här tiden jämfört med i nutid? Var det vanligt att alla som ville kunde få sitt porträtt avbildat? Känner ni igen frisyren? Var kan man se en sådan peruk idag? Vad är det som Friherre Wachtmeister har på sin vänstra axel? Varför målade konstnären det så tydligt? Tror ni att han såg ut så i verkligheten som han gör på tavlan? Hur många kunde se porträttet? Hur många är med i Facebook i dag? Eleverna hittar fler och fler likheter mellan 1700-talet och nutid. De uttrycker en stor förvåning över att vi människor är i stort samma nu som då.

Friherre Wachtmeisters peruk känner de igen och kopplar ihop med filmen "Pirates of the Caribbean" med Johnny Depp.

Beroende på gruppen visar jag fler porträtt, kopierat ur böcker som Alexander Roslin målat, t ex Kvinna med slöja (hans fru) eller hans självporträtt. Hur vill man visa sig i en bild, ett foto? Visar du en inre eller yttre bild när du visar dig på Facebook? Är porträttet på Wachtmeister ett inre eller yttre porträtt tycker du?

Ca 15 min. resonerar vi framför porträttet. Därefter förflyttar vi oss till nästa målning, som är Näcken av Ernst Josephson

Jag beskriver också här vad man ser på tavlan. En dialog startar nästan alltid om att tavlan känns otäck, skrämmande, överklig. Jag berättar om hur Ernst Josephson mådde under den här perioden som han målade tavlan. Om hur han var sjuk, hans mamma dog och hur han inte fick gifta sig med kvinnan som han älskade. Eleverna kan relatera till sig själva och de starka känslor de kan uppleva. Näcken får visa på ett inre porträtt. I dialogen kommer tankar upp. Vilken sida brukar jag visa upp? Vad är identitet? Vad är sant? Vad är falskt? Vågar vi vara sanna? Alltid? Får man ställa ut bilder av människor utan deras tillstånd, jämför, lägga ut bilder på nätet? Vad finns det för regler i nutid? Vad är integritet? Måste ett porträtt vara ett föreställande porträtt?

Om det känns relevant tittar vi på ytterligare målningar, t ex Bayersk Bondflicka, Tiggaren etc. Här finns mycket att diskutera. Vad finns det för likheter/skillnader om man jämför porträttet av **Friherre Wachtmeister/Roslin** med t ex **Bayersk Bondflicka** eller **Tiggaren**?

Vi tar med oss våra tankar till ateljén. Här får de samma genomgång som i de andra två programmen. Här fokuserar vi på att arbeta med en profilbild av oss själva. De kan också välja att göra en profilbild efter en tydlig mall, där de med färg eller collagemetod skapar en profilbild. Det finns också här möjlighet att arbeta i lera. Friheten att välja är viktig. Många målar abstrakta inre porträtt och väljer färger som visar deras sinnesstämning. En del uttrycker att de inte tycker om "Konst", men kan ändå finna en viss tillfredsställelse i att arbeta i något av materialen i Ateljén.

Vi avslutar programmet på samma sätt som i programmen för de yngre.

Kommentarer till elevernas bilder (återfinns i Bildgalleriet)

På bilden ser man många röda hjärtan målade mot en ljus bakgrund. Röda, gröna och blå penselstreck är målade kraftfullt över papperet. Över ett av alla hjärtan, har han målat ett förstoringsglas. Genom förstoringsglasen ser man ett hjärta som brustit mitt itu.

Bilden är målad av en kille i Årsk. 8. Han var mycket förälskad i en flicka i en annan klass. Han målade oerhört koncentrerat i över en timme. Bilden är en berättelse som på flera plan berättar om hans förälskelse. Han var mycket nöjd med sin bild, men ville inte berätta med ord, för han tyckte bilden var nog.

Gula, röda, svarta, gröna färger har flutit ut och in i varandra på papperet. Vid en första blick är det svårt att få en idé om innehållet i bilden. Så tittar man mer noggrant och upptäcker två ord mitt på arket. Där står orden: dödades och vapen.

Man studsar till och ser på bilden med nya ögon. Tankarna går till krig, eld, blod, katastrof. En stark bild. Målad av en flicka i årskurs 8, som hade svårt att komma igång. Hon tyckte inte att hon kunde måla. När hon väl började, arbetade hon mycket koncentrerat och upplevde att hon förmedlade en mycket stark känsla i sin målning

En kille i årsk. 9 målade det här porträttet av sin kompis. Inspirationen fick han efter att ha sett porträttet av Ernst Josephson, målat av Axel Borg,

RES IN I TAVLAN

Välj en tavla. Betrakta tavlan tyst en liten stund. Vad ser ni, vilka färger finns, vilken stämning är det i tavlan? Föreställ er att ni reser in i tavlans värld tillsammans. Svara på frågorna, teckna eller skriv svaren i rutorna.

1. Är det dag eller natt i tavlan?
2. Vilka ljud hör ni runtomkring er?
3. Vad har ni för kläder på er?
4. Finns det speciella dofter på platsen?
5. Hur känns det att vara där?

Skriv ett SMS inifrån tavlan till någon.

Föreställ er att nu när ni varit på besök i tavlan, så är det dags att packa era resväskor för att resa hem igen.

6. Vilka presenter som ni fått eller köpt packar ni ned?
7. Vilken känsla tar ni med er från er resa?
8. På vilket sätt reser ni därifrån?
9. Har ni blivit klokare, modigare, starkare, fått mer tålamod eller kanske något annat genom er resa?

Ta med er detta till Ateljén, där vi skapar ett konstverk tillsammans som minne från er resa!

Bilaga 6

BILDGALLERI – ex på elevproduktioner

Åk f-3 Bildsafari

Åk 4 -6 Mitt modiga möte

Åk 7-9 Facebook förr och nu

Familjeprogram

